

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acást'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretíulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte siodienele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Telski-ana, nrulu 27.

Inserțiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacse timbrale.

Doine.

— Despre starea de acum'a. —

Frundia verde fóia-amara,
Vai de tine biéta tíera,
Cum te 'njuga domnii éra!
Cum te 'mpungu, cumu te hulescu,
Cumu te sugu, sí prapadescu,
Càti sburdati, sí blastemati,
Càti flamendi, sí desmatiat!
Sí tu, draga, taci sí 'neci,
Rabdi, suspini, sí é' te 'mpàci!

Frundia verde de scumpia,
S'aude, cà la domnia,
Tus'a, celu plinu de trufia,
De grelusí sí dusmanìa,
Ca o brósca s'a imflatu,
Sí poronei aspre a datu:
„Cà de asta-di inainte,
Sà scimu, cà elu e cu minte,
Sí cà elu are potere,
Sà ni puna chiaru sí 'n fere“!
Sí 'n cét'a caputatiésca,
Nu-e cine sà-lu domolésca. . . .

Frundia verde érb'a cresce,
Aplecatii nosti d'in Peste,
Inea facu totu svatu — de pesce;
Ér' santii mitrupîrliti,
D'o vreme sunt cam pistriti,

Cà-ci in locu de pastorìa,
Se 'ngrigescu de cortesia!

Frundia verde de fragari,
Spunu, cà adi multi carturari,
De candu beu cu domnii mari,
Sí de candu beti s'au efulitu,
Sí cu fratii s'au 'nvrajbitu,
Nu mai sunt precumu au fostu,
Cà-ci visédia totu de „postu“;
Éra bietulu de tieranu,
Parasitu sí surumanu,
A remasu fore hatmanu,
Ca o óia ratecita,
Singuru sí totu de ispita.

Frundia verde de la vîi,
Tíer'a geme 'n detorii,
Cà-ci domnii facu totu canii;
Ér' ai nosti par' c'au orbitu,
Asurdítu, sí amufítu.

* * *

Frundia verde d'in carare,
Dà Dómne o stramutare,
Sí-a-poi bate, sí trasnesce,
Pre celu ce ne asupresce!

Tiopulu.

Francisc Hancu

De la sinodulu d'in Aradu.

Svara mare, vörbe multe, ispravuri romanesci. Comisiuni preste comisiuni, propuneri preste propuneri, decisiuni preste decisiuni, spese preste spese, si asic mai de parte.

Eta pe scurtu si in generalu activitatea sinodului de astu anu.

In specialu:

Siedintiele au decursu in cea mai buna ordine, fiindu-cä deputatii petreceau mai multu pe afore, si in cancelari'a laterala, decätu in siedintia, cä-ci a-ci luminä si cäte o flöscä cu sama de prune. Astu-feliu dära sonsolulu, séu meliti'a sinodului, ca totu-de-un'a, erä mai totu numai Magnificenti'a Sa, caruia inse astadata i se svetü förte reu, cä-ci la unii picandu-li peliti'a de pre ochi, si mai tredindu-se d'in gaimacelele de pana a-ci, mi ti-lu luara la trei parete, asic incätu Providentialitatea Sa mancä o bataia ne spusa, de nu sciu cändu i s'oru desimflä buzele.

Cu töte aceste marele barbatu de statu si vestitulu cuiu d'in osi'a carului statului, pre langa care se'nvirte röt'a natiei, reusi cu o pacalitura; a-nume, atät'a mai tocani si se svircoli, pana ce sinodulu, imbetatu cu apa rece, decise: a tramite o delegatiune de 15 insi la Cimisior'a, ca acea sä se vatuiésca cu cei d'in Caransiebesiu, cumu s'ar potè duce a-colo cumu-va fondurile comune, ca pe candu s'oru gatä subventiunile albinane, sä fia . . . s. c. l.

Asic dära, delegatiunea d'in care M. S. nu a potutu remanè afore, a si mersu la Cimisior'a, dër Providentialitatea Sa, sentiendu pravulu de pusca, s'a facutu, c'a 'ntardiatu, si-a remasu la Aradu.

Delegatiunile a-poi intrunindu-se la Cimisior'a si ispravira multu. cä adeca pana ce aradanii fura provocati, ca sä arete mandate si acte, pana atunci caransiebesienii avura privilegiulu a nu aretä decätu cinstitele barbi.

Astu-feliu dära delegatiunile nu se potura intielege. (Me remasiescu in capulu men, cä P. S. va scrie in Albina, cä numai pentru acea nu s'a potutu face nemicu la Cimisior'a, cä Mag. Sa s'a intardiatu.) Deci ce erä de facutu mai intieptiesce, decätu a se tradi d'in pacalitura, si a re'tornä frumosielu de unde s'au tramisu. presentandu, firesce, totu odata si o conta de vre o 600-700 fl.

Hia calea mandiuului, inca costa bani, fire-ar chiaru basericesci.

Se 'ntielege, cä pana ce delegatiunea, portata pe la icöne, se svatuiä de-a fitea, pana atunci santii sinodalnici remasi in Aradu, inca odihnira o lecutia.

Dupa re'torcerea eroica a delegatiloru inse sinodulu erasi se asiedia in ogasiulu de mai nainte.

Mag. Sa a-poi s'a mai incercatu inca incäte-va siedintie a mistificä, dër i dederä peste ghiare.

Se'ntielege de sine, cä in acestu sinodu s'au adusu si multe decisiuni förte folositorie si maretie, — se remane pe papiru. firesce, ca si cele-l-alte de vr'o cäti-va ani incöce.

Dër nu face nemicu, bine cä-su decise.

Sunt inse si de acele decise, pr'in cari se facu dispositiuni relativu la usiorarea pungei bogatiei nöstre basericesci, — aceste credu, cä se voru esecutä. . .

A-poi asic si trebuie, cä-ci haru Domnului bani mai avemu.

Bab'a An'a.

— Balada moderna. —

Bab'a An'a,
Muresian'a,
Demineti'a
Si-mana gréti'a,
Cu vinarsu,
Dulce, arsu.
Ea ilu arde,
Cumu se cade,
Si-a-poi, hopp!
Pan' la unu stropu,
Ea de ea,
Totu ilu bea!
Si a-poi chinulu,
Si suspinulu,
Ca sä-lu uite,
Cätu mai iute,
Vinu de-lu rosü
I-dä mosü. —
Ea traesce,
Nemnisiesce,
Dër si lucra,
Candu s'apuca. —

Inse odata,
Fu 'nsielata,
De unu june,
Bunu de fune;
C'a chiamat'o,

Si-a-'mbiat'o, —
Ca sä-i daie,
Vinu, sä beie,
D'ntr'o iaga
Mandra, négra,
Nu cu vinu,
Ci zacinu.
Ea ghitü
Si-ameti.

Vai serman'a,
Bab'a An'a.
Ce sä faca?
Caut' sä jaca;
Dër nu are
Alinare.
Merge-afore,
Vine éra,
Si totu geme,
Pan' la-o vreme,
Eta mosü,
Cu vinu rosü,
Vine iute,
Sä-i ajute,
Si sä-i daie
Ca sä beie. —
Ea-lu pefuga,
Cu o druga,
Si se jöra:
Chiaru sä móra,
Cätu a fi,

Si-a traí
'nast'a lume,
N'a mai pune
Beutura,
'na ei gura.
Chiaru sä fia:
Vinu, rachia.

La o luna,
Bab'a buna,
Er' se scöla,
D'in cea bóla,
Si-e voiósa,
Sanitósa;
Dër totu n'are
Alinare.
Prinde 'n mana,
Cätu-va lana,
Si o 'ndruga,
Totu in fuga;
Face demulu,
Cätu blastemulu,
Ce va pune,
P'acelu june,
Ce-a chiamat'o,
Si-ambiat'o,
Cu zacinu,
'n locu de vinu.

Histori'a universală preste totu,

și

Histori'a nemnisiésca in deosebi.

Alcatuita pentru universități, academii, licee, gimnasilor, școlile reale, comerciale, industriale, militare, dér' mai alesu, pentru școlile populare de pr'in țiemturi locuite de valachi.

De Dr. Árpád Szityafi de Judásfalva.

Membru ordinariu, neordinariu, și onorariu la mai multe academii și societăți literare mongolice, istoricu crancenu, „*ny magyar*“ titulariu s. c. I., s. c. I.

Tescuita la Pute-a-pestu, d'in porunca mai inalta și pe cheltuiel'a fondului fore fundu.

De inainte vorba.

„Histori'a este oglind'a constitutiunei nemnisiésce, și moșic'ă cea mai sigura, cu care se potu domoli hotii de daco-romani, adeca valachii!“

De acestu nemnisiésce credeu ghidelitu — și mai alesu vediendu, că domni d'in siê, chiar acum'a incepu a se dá de goli naintea lumii, ca adeverati „liberali“ și politici culti, — am aflatu fôrte cu *Gescheft*, a escugetă și a fabrică o historia moderna, pentru folosulu, indreptarea, și creiarea tenerimei valachiloru.

Candu inse intielesei, că „liberalulu“ ministru de hascule, se hotari a cassá tôte cartile valachiesci de pana a-cí. — și sciendu bine, că gimnasiile, și preste totu scolile valachiesci in venitoriu, pe rondu, pe rondu, și sub diverse preteste, se voru inchide, séu celu pucinu s'oru luá la góna de mórte. — me imbarbatai și mai multu, și deci cîoplii histori'a acést'a.

Cetiti-o, esplicati-o, și invetiati-o déra asiê, precumu mi s'a platitu, ca să vi-o facu eu vóua!

Histori'a universală preste totu.

Histori'a universală, adeca histori'a a tóta lumea, incepe de pe tempulu, candu Adamu și Ev'a inca nu ajunsara in paradisu, adeca de candu pamentulu erá locuitu numai de unu poporu eroicu, independinte, și grozavu de crancenu, de poporulu asiê numitu *Mugivuru*, adeca poporulu ce-si tragea originea de la cei trei frati uriesi: *Mu*, *Giu*, și *Ru*, trunchiulu sciti-aniloru de mai tardiu, carii, de eroi ce erau, se omorira unii pe alti, și d'in acaroru oseminte prefacute in pamentu, a fost fragmentatu și creiatu Domnedieu pre magiarulu celu d'antiu, pre *Ad-ám*, și pr'in elu lumea tóta.

Asiê déra este afore de tóta indoiel'a, că omulu celu d'antiau s'a creatu numai d'in pamentu sciti-anu, adeca ungurescu; pr'in urmare tôte popórele lumii d'in vechime, incepundu de la Jidovi, Caldeieni, Babilonieni, Asirieni, Fenicieni, Romani, Greci și pana la Tgani nostri de adi, au fost și sunt de viti a-poroditia curatu magiara.

Aceste se adeverescu inca și pr'in acea, că in susi Domnedieu santulu s'a intielesu cu Adamu numai ungurescu. Negresitu, că-ci acel'a neci că scia și neci că voiá alta limba, decâtu cea magiara. Au confusiunea de la turnulu babilonului nu a urmatu singuru d'in acea cauza, că unii capriciosí, — buna-óra ca si in dilele nóstre — nu-au voitu să primésca limb'a magiara de limba oficiósa și de folosintia in viét'a comuna? Au nu de aici'a au urmatu déra, că s'au facutu mai multe popóre in lume? cari inse tôte

au fostu și sunt d'in sange ungurescu, și carne magiara.

Deci tôte victoriele și tóta cultur'a d'in vechime pana adi, au fostu și sunt in fondu numai și numai magiare.

Dreptu acea, noi magiarii, protestámu contr'a toti acei'a. carii seriu și dícu, că in lume ar fi și alte popóre, adeca nemagiare. Mintu si sunt tradatori toti acei'a, cari tienu, că lumea intréga nu va deveni cătu de curundu érasu cumu a fost, adeca curatu magiara.

Histori'a nemnisiésca in deosebi.

Smenten'a și dulcet'i'a popóreloru, adeca a magiariloru inse se afla numai in tiér'a nóstra, in „*Nagy Magyarország*“-ul nostru celu pana la marea-négra, și si mai incolo.

Standu tréb'a astu-feliu, este superflu, să mai spunu, că cumu si pr'in ce fase amu trecutú noi pana adi. Ajunge a scí, că stramosii nostrii, nemnisi fiindu, au cuceritu tóta lumea și au supusu pre toti căti nu voiau să primésca marinimósele lorú gratii, și deci: astu-feliu suntemu chiamati a face și noi. Pr'in urmare, fia-care să-si in semne bine, că scopulu celu mai presusu este: ca totu omulu să fia omu, și unguru!

Cele-l-alte trebuintióse să le esplice profesorii invetiaceiloru, dupa cea mai buna chipsuiéla, și porunca mai inalta. *)

Distinctiune rara.

„*Congresulu pilaritielorú*“ d'in tiér'a unguresca intrunitu la *Dobritienu*, in siedinti'a procsima, — luandu scire despre cele ce se rostira mai adeunadi in cîoroborulu de la Pute-a-pestu, — a alesu cu unanimitate pre *Colmarcu Tus'a* de membru, și totu odata și de presiedinte onorariu pe veci.

Aplaudámu și salutámu și noi acésta distinctiune și alegere intr'adeveru fôrte nimerita!

Talmesiu-balmesiu.

Providentialitatea sa, dupa ce, in lips'a argumintelor, și a unei manieri mai conveniabile unui deputatu, redactoru s. c. I. pre toti căti nu voru a imbetá lumea cu apa rece, i-ar fi poreclitu de demagogi; dupa ce totu P. S. in „*Albina*“ publica mintiuni, despre membrii și decisiunile *Clubului nationalu*; și dupa ce Mag. S. vede, că acum'a nicairi nu mai dá de echo, a aflatu cu cuviintia a se indesá și in conferintiele private și locali (d. e. mai in urma la Aradu) și a-colo, fore a cunosce relatiunile și impregiurările, fore de a avé dreptulu de a discute, și fore de a fi provocatu, indrugá la frase góle, recitandu-si articlii de fondu d'in A. și silindu-se asi aperá tienut'a d'in urma, opacindu, și facandu pe totu loculu numai galecáva.

Nemultiemitoriu terenu. Curiósa misiune providentiala!

Dér' Magnificent'i'a Sa nu-e multiumitu neci cu atát'a, ci in nrulu celu mai próspetu alu „*Albinei*“, descopere publicului seu, că déca P. Sa nu se affá ca óspe la adun. gen. a Reuniunei d'in Aradu, pace buna de grasuna, că nu se poté ispraví nemicu; fiindu inse de facie și M. Sa, romanii d'in comitatulu Aradului éra-su pusí in petióre.

A-poi nu suntemu noi fericiti, că ni mai tramite Domnedieu luminatoriu, chiaru candu ni lipsese mai tare. . . .

*) Recomendámu și noi acésta historia profesoriloru, invetiatoriloru și totororu carturariloru nostri, ca cea mai buna, cea mai estina și cea mai acomodata impregiuráriloru de adi. G. S.

TRENU'A SI PLENU'A

T. Ai auditu?

F. Ce?

T. Că hiresii fiscali ne'mpoteriti de la Lugosiu, — cei ce adi-véra isbutira cu pacalitur'a cea atátu de amara d'in adunarea generala a Asotiatiunei transilvane tienute adi véra la Dev'a, invitandu adeca Asociatiunea transilvaniei pe astu anu la Lugosiu, — s'au prinsu cu min-tiun'a?

F. Vorbe góle! D'a-poi nu scii tu, că sí cu apucaturi de a cele, se potu castigá merite la domni. . .

T. Binc, bine, dér' ce voru face acum'a lugosienii, carii nu sciu de tótá tréb'a, decâtu de pe calea diaristici-pei, séu de la privati, că-ci domnii invitatoriu au tacutu pana acuma despre ce au ispravitu la Dev'a.

F. D'a-poi voru scí ei dóra să deie plata cuvenita fiscaliloru netramesi; ér' cátu pentru adunarea agen. desigur nu voru face sí ei o pacalitura sí mai mare.

TAND'A SI MAND'A.

T. Cetitu-ai, că nu sciu ce feliu de comitetu alu „Clubului membriloru romani ai comitetului comitatense alu Cosiocenei“, au conchiamatu la svatu mare in Sibii, pre „membrii partidelu romane d'in Transilvani'a.“ ca să se svatuiésca in privinti'a „tinuei politice a romaniloru (!) facie de alegerile diétali,“ — se 'ntielegi pentru Pute-a-pesté?

M. Dorere! am cetitu.

T. Dorere? sí pentru ce?

M. D'a-poi nu scii tu, cosiocénule, că noi inea suntemu romani sí interesati, ba chiaru indreptatiti a discutá, sí a decide, a supr'a tinuei nóstre politice, facie cu ori cine, cu tóte că n'avemu nemnisi'a de-a fi cumu-va membri la vr'o partida romana, de cari vreu a descoperi hiresii politici d'in Clusiu, — astu-feliu déra noi, ca sí toti romanii d'in Ardélú, (fiindu-cá partide, de cari visédia clusienii, nu esistu) nu vomu poté merge la Sibii, ca să decidemu tinuei'a nóstr'a pe venitoriu.

T. A-poi au sí avutu déra conchiamatorii de ce a-si sparge capetele, sí a se framentá cu desbateri atátu de serióse.

M. Avutu, Dieu, fi-li-aru capulu síndilitu, că-ci celu pucinu acum'a confusiunea-e gat'a cumu se cade.

T. Spune-mi, frate, ce a fostu mai frumosu la instalarea episcopului d'in Aradu, ceremoniele basericesci?

M. Ba.

T. Vorbirele mandatariului metropolitanu sí a eppului?

M. Ba!

T. Corulu teneriloru?

M. Ba!

T. Presinti'a ofcieriloru mari?

M. Ba!

T. A-poi ce déra?

M. Toastulu deputatulu natiunalu Ronts Dóme inceputu cu: „Urak! Alkotmányunk constitutiója“ s. c. l.

T. Scii tu pentru ce s'a amenatu inchiderea dfetei tierii ungueresci pana pe la inceputulu lunei venitórie?

M. Pentru acea, pentru-cá liberali mai sperédia, că cas'a boiciloru a dóu'a óra dóra nu va respinge proiectulu de lege relativu la reducerea tribunaleloru.

T. Ba.

M. Atunci de signru pentru acea pentru ca deputatii să póta capetá lefele de pe tóta lun'a venitória.

Ciumelu-ciumelu.

Ce-e cu péna, sí nu-e catana?

Ce-e cu fiéra, sí nu-e cu ghiéra?

Ce se dà de roşiu, sí totusi e pistritiu?

Sa spună Cociostu-vostu

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu: **Mircea B. Stanescu.**

Publicatiuni.

Socóta publica

despre ofertele incurse intru restituirea pedepsei de bani, sí a consecúntieloru sele, in care este condamnatu dlu Franciscu H. Longinu, candidatu de avocatu sí colaboratore internu alu diurnalelui „Gur'a Satului“, in urmarea procesului seu de pressa, avutu cu mistificatoriulu istoriei nóstre nationale, dlu Franciscu Koós, direttore la preparandi'a de statu d'in Sighetulu Marmatiei.

(Continuare d'in nrulu 14.)

Transpunere: fi. 265 cr. 30

XXIV. Pe list'a nóstra tramisa Dlui Samuilu Popu, practicantulu la judeciulu regescu d'in Orastia:

1. Avironu Balomir, economu in Balomiru	fi 1 cr —
2. Ioanu Boteanu, parochu in Bintinti	„ — „ 50
3. Iosifu Dragotielu, d'in Gelmariu	„ — „ 50
4. Iosifu Dumitru, d'in Berii	„ 1 „ —
5. Laurianu Bercianu notariu	„ 1 „ —
6. Florianu Popu, farmacistu in Orasti'a	„ — „ 50
7. Ioanu Harth	„ — „ 50
8. Mihaiile Pamfilie	„ 1 „ —
9. Petru Stoianu	„ 1 „ —
10. Nicolau Albani, invetiatoriu	„ — „ 50
11. Ioane Popu, invetiatoriu	„ — „ 50
12. Demetriu Iancu, d'in Bobal'n'a	„ 1 „ —

Sum'a fi. 9 cr. —

Sum'a sumeloru fi. 274 cr. 30

(Va urmá.)